

Poštšina plačana v gotovini

Cena Din 2

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1930/31

MERCADET

Premijera 28. decembra 1930

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : FR. LIPAN

*Novosti za damske
plašče pravkar došle!*

**A. & E. Skabernè
Ljubljana**

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 28. decembra 1930

A. D.:

Honoré de Balzac

20. V. 1799. — 18. VIII. 1850.

Avtobiografskih podatkov o njem imamo malo. Največ jih vsebujejo »Lettres à l'Etrangère«, pisma na tujko, t. j. gospo pl. Hansko, rojeno grofico Rzewnsko, s katero si je dopisoval od leta 1833. in se z njo poročil leta 1850. Rodil se je v mestu Toursu, ki se ga pogosto spominja v svojih delih, n. pr. v romanu »Le Curé de Tours« kakor domala v vseh 30 razposajenih povestih »Contes drolatiques«, poslovenjenih v rokopisu. Gimnazijo je pohajal v Vendômu in v nekem pariškem penzionatu. Nekaj časa je bil pisar pri notarju, nato se je posvetil pisateljevanju. Celo vrsto poprečnih romanov je izdal pod imenom H. de St. Albin. Kot družabnik v knjižarskem podjetju je zabredel v velike dolgove. Enako mu je spodletelo, ko je pozneje hotel dobavljati hraste iz Poljske v Francijo. Zato je od sile pridno delal. Da ga ni premagal ponoči spanec, je držal poleti noge v škaflu mrzle vode pod mizo. V takem položaju pa je nekoč vendarle zadremal. Prebudi ga šum ob njegovi miznici. »Česa iščete tu?« se oglasi Balzac. »Denarja«, prostodušno odvrne preplašeni tat, ki se je bil priplazil skozi odprto okno. »Kako si upate najti v črni noči to, česar jaz ob belem dnevu ne morem?« se odreže šegavi avtor »Okroglih povesti«.

Balzac, ki tvori prehod od romantike v realizem, je pred 101 letom prvič nastopil s pravim imenom, to pa z romanom »Zadnji Šuan«, ki v Scottovem načinu prikazuje vstajo v Bretanji leta 1800. Lep uspeh so nato dosegli »Prizori iz zasebnega življenja« in osobito »Fiziologija zakona«, šaljivo znanstvena raziskava, ki razkraja zakonsko življenje po polteni strani. Tu kaže svoj dar za opazovanje gmotnega življenja, toda v naslednjem delu »Peau de chagrin« se razodeva nagnjenost do mistične fantastike. To se ponavlja tudi v naslednjih romanih, ki obdelujejo moderno francosko življenje v Parizu, v pokrajinskih mestih in na kmeih. S »Tridesetletno ženo« je nekako pogodil ženski tip za svoje umotvore ter si pridobil trajno naklonjenost pri nežnem spolu. Vse svoje romane je Balzac, početnik družabnega romana, združil pod enotnim naslovom, »Človeška kome-

dija«. Iz te zbirke nam za bližnjo bodočnost obetajo ljubljanska založništva dve deli: »Eugénie Grandet« in »Père Goriot«.

Kakor je Balzac v svojih romanih z neizprosno ostrino opazovanja risal sodobno družbo, ki stremi zgolj za imetjem in užitkom, tako naletimo tudi v njegovi številni odrski proizvodnji čisto na satirično žilico. Na deskah, ki pomenijo svet, pa naš avtor ni bil kdo ve kaj srečen. Komedijo »Vautrin« mu je polipija leta 1840. prepovedala kot pohujšljivo. Po njegovi smrti se je uveljavil njegov »Quinola«, z njegovo »Mačeho« je prišel realizem na oder. Največ uspeha je dosegel z »Dobičkarjem« — »Mercadet, ou le faiseur«, pri katerem že ime kakor tudi dostavek namigavata na protagonistov značaj.

Več podrobnosti o Balzacovem gledališču dobite v štev. 11. letošnjega »Ljubljanskega Zvona«, kjer poročam o doktorski tezi »Théâtre de Honoré de Balzac«, ki jo je spisal Dušan L. Milačič, sedaj profesor Vojne akademije v Beogradu.

Honoré de Balzac: „Mercadet“

(Iz razgovora z režiserjem.)

»Mercadet« je Balzacova avtoanaliza in analiza njegove dobe.

Kar se tiče prvega, je znano, da je Balzac sam doživel in doživljal svojega junaka Mercadeta. Bil je v večni borbi s finančnimi težkočami in z upniki. Pečal se je z najbolj fantastičnimi kupčijami, samo da bi obogatel in se rešil iz finančnih stisk.

Za objektivacijo Mercadetovega tipa je služila Balzacu njegova lastna okolica. Balzac je mojstrsko analiziral svojo dobo. Za ta čas je tipičen razmah finančne aristokracije v Franciji. Od julijske revolucije do drugega cesarstva pograbi francosko buržuazijo neugasljiva žeja, da bi hitro obogatela, žeja, ki je kulminirala v znani Napoleonovi krilatici: »Enrichissez vous!« Ta doba je bila seveda zelo ugodna za razvoj finančnih avanturistov.

Takega avanturista nam je naslikal Balzac v Mercadetu. Tip mu je poglobil s tem, da mu je dal interesantno črto superiornosti, ki ni samo cinično racionalna, temveč prav zanimiva radi bujne fantazije.

Cinični špekulant Mercadet postane v momentih Don Quichote spekulacije, še več, njegova razgibana fantazija se zna tako spremeniti, da se prelevi v Hamleta spekulacije. Igra fantazije ga je tako prevzela, da se mu končno zmešajo meje realnosti in fantazije.

Delo ima v originalu 5, v drugi izdaji pa 3 dejanja. Režiser je delo nanovo priredil, ga opremil in ga kombiniral v 3 dejanja.

Kar se tiče zunanje režije, je treba poudariti, da mu ni šlo za novotarjenje in za hlastanje po zunanjih efekti. Za več sceničnih prostorov se je odločil zato, ker jih zahteva notranja struk-

tura dela samega. Balzac se je pri svoji genialni površnosti prav malo menil za potenosti dramatičnega metjeja in se je brezskrbno posluževal zastarelih scenskih metod in trikov, n. pr. tisto opetovano govorjenje v stran. Kjer bi pričakovali direktno psiholoških scen, prihaja čisto Balzac s prizori, podobnimi vau-deville-u in zato postavlja režiserja pred skoro nerazrešljive uganke.

Upoštevati je treba, da je današnja oblika dela kontaminacija različnih oblik in zato se je režiser odločil, da razdeli sceno na več prostorov in jo na ta način približa celotnemu značaju drame. Tega si ne bo nihče mogel razlagati tako, kakor da hlasta režiser za originali in zunanji efekti.

Fr. L.: Režiser dr. Branko Gavella

Dr. Gavella je rojen v Zagrebu, kjer je dovršil gimnazijo in nato filozofsko fakulteto na Dunaju. Hotel se je posvetiti akademskemu poklicu, pa je nekoč slučajno prišel v gledališče in mu od tedaj ostal zvest prijatelj. Postal je bibliotekar vseučiliščne knjižnice v Zagrebu in gledališki kritik takratnega »Agramer Tagblatta«. Za časa intendanta Bacha je bil konferencier zagrebskega gledališča, prevajal je in dramaturško prirejal drame. Leta 1914. nastopi prvič kot gost z režijo »Mesinske neveste«. Do leta 1917. je bil pri vojaki, nato pa je postal dramaturg in potem režiser opere in drame. Leta 1922. je bil imenovan za direktorja drame v Zagrebu, tri leta nato pa za direktorja v Beogradu. Leta 1928. je posetil Moskvo in bil gost pri 30letnem jubileju moskovskega hudožestvenega teatra. Leto nato je podal ostavko na državno službo in je živel nekaj mesecev v neprostoVOLJNEM pokoju. Gostoval je kot režiser v Osijeku, z »Rodoljubci« v Zagrebu in se sedaj predstavi našemu občinstvu z »Mercadetom«.

Dr. Gavella pravi sam: »Kot začetnik sem imel vedno uspeh pri kritiki za režije, ki niso bile dosti prida. Ko pa sem se že nekaj naučil, je začela kritika borbo proti meni. Toda vse to delo je kljub režijam, ki imajo trajno vrednost za razvoj našega teatra (Kosorjev »Požar strasti«, Krležin »Vučjak« in Lhotkina »Morje«), le pripravljanje za sedanjo periodo, ker se smatram šele zadnji dve leti za režiserja, ki obvlada sceno.«

Za pravilne svoje režije smatra »Glembajeve«, »Ledo« in »Golgoto« (Krleža), »Rodoljubce« (Sterija), »Kar hočete« (Shakespeare) in Balzacovega »Mercadeta«.

»Sedanji moj »Mercadet« — pravi dr. Gavella — pomeni zame, da plačujem ž njim dolg svoje nepremišljene mladosti: pred kakimi 15. leti sem ga režiral tako, da sem mu ostal mnogo dolžan in zdaj sem vesel, da ta stari dolg lahko izdatno povrnem.«

Miklavž v ljubljanski Drami

Dne 7. in 8. decembra ob 3. uri popoldne je ljubljanska Drama priredila med predstavo »Peterčkovih poslednjih sanj« vrlo uspeli nastop sv. Miklavža, ki je obdaroval okrog 40 otrok iz ljubljanskih šolskih zavetišč in drugih malčkov, ki jih je izbrala uprava Narodnega gledališča. Miklavža je predstavljala nestor naših igralcev g. Danilo. Za to uspelo prireditve gre predvsem priznanje ravnatelju Drame g. Pavlu Golii in inspicijentu gosp. Fr. Murglju. Na tem mestu pa moramo predvsem navesti s hvaležnim priznanjem imena onih naših trgovcev, ki so se odzvali povabilu in z bogatimi darovi pripomogli k obdaritvi. To so: Tvrška I. Olup, Rudolf Radovan, A. & E. Skaberne, I. Samec, F. M. Schmitt, I. C. Mayer, Felix Urbanc, L. Mikuz, J. Vidmar, Drago Gorup & Co., Elite, J. Maček, F. Hrehorič, Siegel & Drug, V. Bohinjec, Tiskovna zadruga, Iv. Bonač, M. Tičar, Nova založba, I. Schumi nasl. Hribar, J. Schrey nasl. J. Kaučič, The Rex Co., M. Lazar, Jugoslovanska knjigarna, Franc Pavlin, Drago Schwab, V. Lesjak, P. Magdič, Oblačilnica za Slovenijo, Hedžet & Koritnik, E. Kocbek v Kranju, Penkala Zagreb, Pekatete, Marija Urbas nasl., ga. Gorec, ga. dr. Kroftova, ga. dr. Tavčarjeva, Rdeči križ, g. dr. Oto Fettich-Frankheim in g. dr. Viljem Krejči.

Da bi ti plemeniti darovalci videli vesela in hvaležna lica ubogih in nedolžnih otrok, bi bili za svojo plemenitost dovolj poplačani.

V imenu obdarovanih otrok jim kličemo: Hvala Vam in srečno Novo leto!

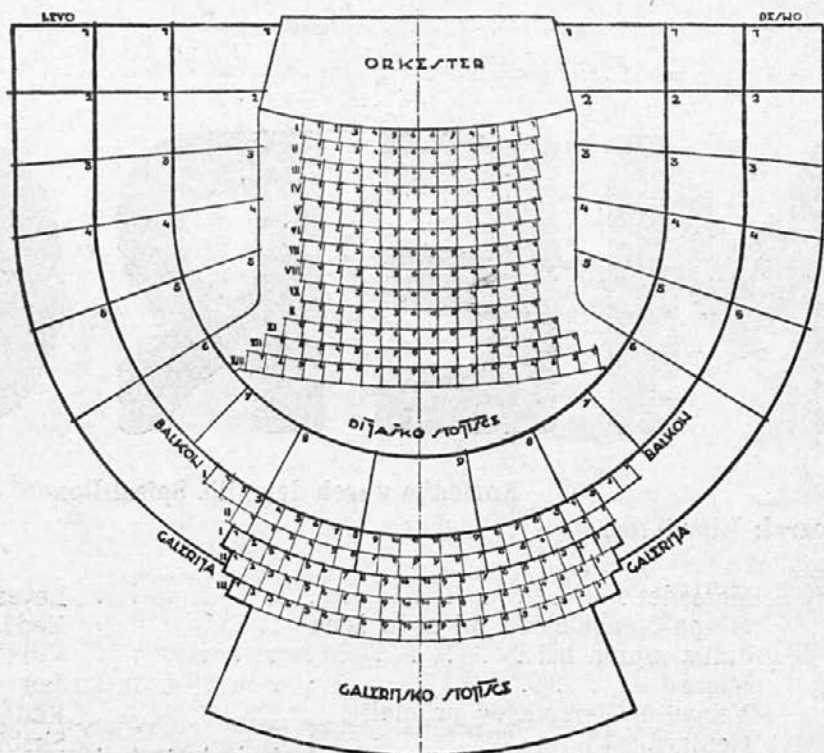
Aristofan oživljen

Na ljubljanskem odru smo videli že njegovo *Lysistrato*, v Parizu igrajo sedaj njegovo *Žensko skupščino*, vpriporjeno prvič leta 393. pred našim štetjem. Z neznatnimi spremembami jo je približal naši dobi, oziroma odrskim zahtevam priznani dramaturg Maurice Donnay, vendar ji ni okrnil satirične osti, naperjene zoper ženski pokret in obenem zoper komunizem. Čudno pričanje o človeškem izpopolnjevanju, da je stari Grk grajal iste izrastke, kakršne bičajo tudi dandanašnji družboslovci.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

POPRAVILO!

Pisalnih — Računskih strojev

JAMSTVO!

Prešernova ulica 44

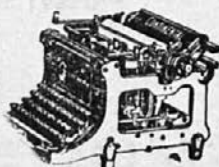
Telefon intr. 2636

Ivan Legat, Ljubljana

**Samoprodaja najboljšega
pisalnega stroja**

CONTINENTAL

(WANDERERWERKE)

MERCADET

Komedija v treh dejanjih. Spisal Honoré de Balzac. Prevajal dr. F. Sturm. Za oder priredil dr. Gavella.

Scenograf: Uljanišček.

Režiser: dr. B. Gavella.

Mercadet	Levar	
Gospa Mercadetova, njegova žena	Medvedova	
Julija, njuna hči	Vida Juvanov	
Minard	Jan	
Verdelin, Mercadetov prijatelj	Plut	
Goulard	Mercadetovi upniki {	Skrbinšek
Pierquin		Kralj
Violette		Lipah
Méricourt, Mercadetov prijatelj	Bratina	
De la Brive	Železnik	
Justin, Mercadetov sluga	Sancin	
Tereza, sobarica pri Mercadetovih	Slavčeva	

Virginija, kuharica pri Mercadetovih	Rakarjeva
I.	Jerman
II.	Juvanc
III.	Pianeki
IV.	Potokar
V.	Murgelj
VI.	Sintič
VII.	Kaukler
Trgovec s suknom	Zorko
Modistka	Kukčeva
Šivilja	Rovanova

Godi se v Parizu v Mercadetovi hiši.

Blagajna se odpre ob pol 8.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 30
„ II. - IV. vrste	28
„ V. - VI. „	26
„ VII. - IX. „	24
„ X. - XI. „	22
„ XII. - XIII. „	20

Lože v parterju	Din 100
I. reda	100
II. reda	120
III. reda	70
Peti ložpi sedel	75
Parterju	20
I. redu	25
II. redu	15

Začetek ob 8.

Konec ob 11.

Balkon: Sedeži I. vrste	22
„ II. „	18
Galerija: „ I. „	14
„ II. „	12
„ III. „	10
Galerijsko stojišče	2
Dijaško stojišče	5

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagovni opremi v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

Po gledališču sestanek v

KAVARNI „EMONA“

prvovrsten salonski in jazz orkester

V restavraciji dnevno

P L E S

Točna postrežba

Solidne cene

Delniška družba pivovarne

„UNION“

priporoča svoje izborno svetlo in
črno pivo v sodčkih in steklenicah
Izdeluje tudi prvovrstni kvas in špirit

LJUBLJANA - MARIBOR

Brzjavni naslov: Pivovarna Union,
Ljubljana, Maribor

Telefon: Ljubljana št. 2310, 2311
Maribor št. 2023

DOBRA MISEL!

ZAVARUJEM SI ŽIVLJENJE,
to je: ko pridem v leta, mi naj izplača
banka „Slavija“ kapital, ki mi bo v
gmotno, sedaj pa že v moralno oporo

Domača zavarovalnica:

Jugoslovanska zavarovalna banka
„Slavija“ v Ljubljani

se priporoča za vse vrste zavarovanj

TELEFON ŠT. 2176

Elitni kino Matica

Tel. 2124

Edini zvočni kino v Ljubljani
z najboljšo svetovno zvočno aparaturo
WESTERN ELECTRIC

V mesecih oktober in november prinašamo sledeče
premiere izbranih najboljših svetovnih velefilmov:

„No, no Naneta“

Čarobna filmska opereta v naravnih barvah
Najboljši pevci, balet, razkošje

„Smej se in plakaj!“

Najnovejši govoreči film s slovitim **Al Jolsonom**
v glavni vlogi
Sodeluje tudi mali **Darvey Lee** (Sonny Boy) v
vlogi kot **Little Pal**

„Tango ljubezni“

Briljantna filmska opereta
V glavni vlogi **Willy Forst** (znan in priljubljen iz
velefilmov „Atlantik“ in „Dvoje src v $\frac{3}{4}$ taktu“)

„Ljubljenec bogov“

Najnovejši govoreči velefilm Emila Janningsa

„Cilly“

Najrazkošnejša, najslajša filmska opereta, kjer nastopa
najlepša žena Amerike, slovita Marilyn Müller